

INNLEGG I UTENRIKSDEBATTEN I STORTINGET 3. juni 1976.

Ingen kan si at den store konferansen i Nairobi, UNCTAD 4, har skapt noen ny økonomisk verdensordning. Men likevel, et visst framskritt i forhold til tidligere konferanser og eksisterende ordninger kan sies å ha blitt oppnådd.

Innen utgangen av 1978 skal landene ha gjennomført en forhandlingsrunde med sikte på et samlet råvareprogram med et felles råvarefond.

- 2 -

Mange av problemene er skjøvet framover. Ingen vet ennå hvor stort et råvarefond kan bli, og hvordan det vil kunne styres. Her er det ikke bare snakk om en betydelig ulikhet i oppfatninger mellom de fleste industrilandene på den ene siden og utviklingslandene på den andre siden og østblokklandene på den tredje. Vi må også regne med at det kan bli motsetninger innen utviklingslandenes egen leir.

Under drøftingene i Nairobi har vi kunnet se at mindre land kan være med på å myke opp holdningene til større industriland. Den økonomiske belastning ved den oppmyking av forholdet mellom

rike og fattige land som det tas sikte på, er ofte betydelig større og politisk internt vanskeligere i noen av de større land. Jeg tror vi fra Nairobi-møtet kanskje kan se en økt betydning for de mindre industriland i internasjonale organer i årene framover. Det synes i hvert fall nå å være en naturlig oppgave for Norge og de andre industriland vi hadde et godt samarbeid med under Nairobi-konferansen, å vurdere hvordan disse landene kan spille den mest konstruktive rolle i den forhandlingsfasen man nå går inn i. Regjeringen vil ta kontakt med andre lands regjeringer om dette.

Folkeavstemningen i 1972 og den etterfølgende handelsavtale med Det europeiske fellesskap har fastlagt Norges forhold til fellesskapet for en overskuelig framtid. Men Norge vil alltid ha behov for å delta i andre former for

---

internasjonalt samarbeid, både i Europa og i andre grupperinger.

Regjeringen har nylig lagt fram en melding om Norges tilslutning til det langsiktige samarbeidsprogram i Det internasjonale energibyrå.

Fordi det fra enkelte hold har vært reist motstand mot norsk tilslutning til dette langsiktige samarbeidsprogram, vil jeg allerede ved dette høve komme med noen synspunkter om denne saken i tillegg til den redegjørelsen om behandlingsmåten som utenriksministeren ga i Stortinget 21. mai.

Norges økonomi og det norske samfunn er tett vevd inn i samarbeidet med de andre vest-europeiske land og Nord-Amerika. Om lag 75 % av vår eksport og import foregår med land i dette området. Vi har derfor et selvsagt og naturlig behov for et

nært samarbeid med land i denne gruppen. Dette har intet å gjøre med en frontdannelse mot utviklingsland, OPEC-land, eller noen som helst gruppering av andre land. Det er også en viktig del i norsk utenrikspolitikk å ha et korrekt og godt forhold til Sovjetsamveldet og de øst-europeiske land. Jeg tror personlig at et økt handelssamkvem med disse landene vil på lengre sikt styrke de generelle samarbeidstanker i Europa.

Vi ønsker også fra den norske regjerings side å ha et godt forhold til utviklingslandene, og innrette vår politikk mest mulig i samsvar med deres interesser.

Men selv om vi ønsker å ha et godt forhold til, og styrke våre forbindelser med disse ulike grupper av land, reduserer ikke dette det samarbeidsbehov vi har med de landene vi er nærmest knyttet til.

Gjennom vår deltakelse i Nordisk Råd, i EFTA, i OECD, gjennom vårt NATO-samarbeid, og også gjennom vårt medlemskap i Det internasjonale atombyrå og Det internasjonale energibyrå som begge er løst knyttet til OECD, har vi funnet tjenlige former for samarbeid.

Når det gjelder Det internasjonale energibyrå er det slått fast at organisasjonen skal ta sikte på et best mulig samarbeidsforhold både med oljeproduserende land og med utviklingsland.

Etter at avtalen om Det internasjonale energibyrå nå har vært ikraft i vel 1 år, kan vi allerede se omrisset av organisasjonens arbeid. Ved å studere de arbeidsoppgaver man har gått løs på, vil man til overmål få bekreftet at det her dreier seg om konstruktive, fornuftige internasjonale

samarbeidsoppgaver, som verken har front mot noen andre grupper land, eller inneholder noe element av rovdrift på ressurser. La meg kort nevne enkelte hovedtrekk i dette arbeid.

Det langtidsprogrammet, som Norge nylig har sluttet seg til, er på mange måter det mest banebrytende, og det mest interessante ved samarbeidet i Det internasjonale energibyrå. Her har man bl.a. skapt et internasjonalt forum for å sette i gang utredninger for å øke landenes kunnskap for å legge opp en langsiktig energipolitikk. De kjempeoppgaver man vil stå overfor etter hvert som verdens oljeressurser blir knappere, vil opptre på nesten samme måte i de aller fleste land. Her er det ikke tale om å legge opp til en rovdrift av ressursene. Her er det tale om å skape grunnlaget for en forsiktig forutseende politikk for å kunne innrette seg best mulig når en økende internasjonal knapphetssituasjon inntreffer om få årtier.

I de fleste av medlemslandene i Det internasjonale energibyrå er det kull og kjernekraft som vil være de viktigste energibærere. Gjennom Det internasjonale energibyrå legges det opp til en samordnet, og til dels felles forskning for økt sikkerhet ved kjernekraftverk, og til å bedre driftsøkonomien, forurensingsproblemerne m.v. ved drift av kullgruver og bruk av kull som drivstoff.

Selv om disse feltene ikke har noen sterk direkte betydning for Norge, når man ser bort fra den forurensing som bruk av kull i Europa fører med seg over sydlige deler av vårt land, er det andre sider ved langtidsprogrammet som det er mer perspektiv over også for oss.

Det gjelder den utnytting som vi på lengre sikt står overfor av energikilder som solvarme, vinden, bølgene og

jordvarme. Utnytting av temperaturdifferansen mellom de forskjellige skikt i havet og framstilling av vannstoff på grunnlag av vann er andre store og krevende samarbeidsoppgaver.

Det er ikke bare Norge og den industrialiserte verden som vil stå overfor grunnleggende energiproblemer i årtiene framover. Det gjelder hele verden, både industriland, utviklingsland, oljeproduserende land, østblokkland og andre. I de vestlige industriland har vi på mange måter bedre muligheter enn de andre grupper land til å gå foran å forberede oss på de problemer vi vet vil komme. Både fordi vi økonomisk har evne til å satse mer på langsiktig forskning, og fordi vi allerede har opparbeidet en betydelig kapasitet, teknologisk kunnskap m.v., påligger det våre land et spesielt ansvar overfor resten av verden å ta en ledelse i dette arbeidet. Med å ta ledelse mener vi ikke å komme fram til resultater som vi vil

---

monopolisere for oss selv. Det er et klart prinsipp i konvensjonen om Det internasjonale energibyrå at dens formål er å arbeide for en best mulig energipolitikk både for medlemslandene og for utenforstående land.

Hvis Norge skulle holde seg utenfor dette engasjerende samarbeid, og den utfordring overfor de kommende slekter som ligger i dette, ville det bare kunne oppfattes på en måte.

Norge er et av de best stilte land i verden med hensyn til energiforsyning. Vi har store ressurser av vannkraft, vi har store tilganger av petroleum. Følgelig er Norge for en lang framtid mer enn selvforsynt og selvhjulpent og vi kan være oss selv nok. Men det vil være lite ansvarlig av et rikt land som Norge, og i energisammenheng særlig rikt, om vi ut fra en snever bokholderivurdering skulle holde oss utenfor et

internasjonalt samarbeid av denne art.

På grunn av vår spesielle stilling som eksportør av olje og gass har vi tatt et klart forbehold om at det er norske myndigheter som skal ha fullt herredømme over vår olje- og energipolitikk. Dette forbeholdet er akseptert av de andre deltakerland.